

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an20 coroane.
Pe jumătate de an10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Reasumare și propuneri*).

(I. C.) Problema îmbunătățirii sorții materiale a preoților a fost apreciată, din puncte deosebite de plecare...

In cele următoare vom încerca să reasumăm ideile ivite în această chestiune, reținând dintr'însele ce ni-se pare bun și înlăturând ce ni-se pare unilateral sau greșit. La urmă, pe temeiul acesta, vom face unele propuneri.

Preoțimea românească a avut, cum s'a constatat de atâtea ori, o soartă mizeră. Dimpotrivă, preoțimea altor confesiuni, bucurându-se de felurite privilegii și scutiri, eră pusă la adăpost de grijile traiului zilnic, și se putea prin urmare dedica în dragă voie misiunii sale sfinte.

Preotul român, dealungul veacurilor, își duce traiul sub povara, care îl leagă de glie, și-l împiedcă de a se ridica spre fintele înalte.

Cărmuitorii țării nu se prea gândeau să iee măsuri de îndreptare în favoarea situației materiale a preoților noștri.

Zadarnice rămân străduințele capilor bisericești de a mijloci dela stăpâniri îmbunătățire pe seama noastră. Astfel preoțimea trebuie să se mărginească la darurile de bună voie ale credincioșilor, la smeritele fărâmituri, destul de nesigure, cum sunt ele până în ziua de astăzi.

Abia pe la anul 1898 s'a milostivit guvernul țării a da preoțimei noastre un mic ajutor, din vistieria statului, sub numirea de congruă.

Această regulare a venitelor preoțești s'a făcut dela început greșită, împărțind preoțimea noastră în două clase de salarizare, în preoți cu întregire până la 1600 coroane, în care sumă sunt socotite: tot filerul stolar și venitul fiecărui petec de pământ.

Prin această împărțire, preoții cu cvalificație inferioară se simțeau nedreptățiți: căci trebuind să poarte același oficiu și aceleași greutăți de existență ca ceilalți preoți cu cvalificație formală mai mare, totuși să nu fie egal retribuiți!

In anul 1909 ministrul de culte înzestrea fără, — pe lângă cunoscuta lege școlară — cu articolul de lege XIII despre întregirea venitelor parohiale. Dar prin acest articol de lege, de fapt nu se îmbunătățesc venitele preoților, ci se micșorează. Bundează: Preoți deplin cvalificați, dacă au avut nenorocul să ocupe o parohie care a

fost înainte ocupată de un preot cu întregire de 800 cor., preotul nostru deplin cvalificat tot numai 800 cor. primește ca venit congrual, condiționând întregirea la 1600 cor. de numărul sufletelor din parohia respectivă și de ajutorul de 400 cor. votat de aceeași parohie, pentru că apoi și statul să mai deie 400 cor., întregindu-se suma la 1600 cor. La urma urmelor preotul nostru se alege cu o întregire de 1200 coroane, deoarece sau statul, sau parohia îi rămâne de comun datoare cu 400 coroane, cari de obicei numai pe hârtie se votează. De aici urmează, că dela 1909 încoace avem nu două, ci trei clase de salarizare: cu 1600, cu 1200 și cu 800 coroane.

Nu după mult timp guvernul țării vine cu un nou proiect de lege despre cvincvenalele preoțimii. Dar totuși împărțirea preoțimii în clase rămâne neschimbată. Preoții cu venit mai mari primesc cvincvenalii complete, iar cei cu congruă mică primesc câte $\frac{1}{4}$ și câte $\frac{1}{2}$ de cvincvenal.

*

Se cere neapărat și fără întârziere o aducere la stare dreaptă și mai omenoasă a lucrurilor ce ne privesc.

Trebue să căutăm calea adevărată, prin care vom putea ajunge la ceea ce de mult timp cerem, și nu ni se dă.

Greutățile zilelor nu ne îngăduie să trăim din puținele fărâmituri dela stat și din crețarul dela miruit și botez, din slujbe remunerate cu sume de 20 fileri și 40 fileri.

Să ni-se îngăduie a arăta, în cele următoare, factorii dela cari suntem în drept să așteptăm îmbunătățirea dotațiunilor ce ni-se cuvin. Acei factori sunt: statul, biserica și comuna politică.

Statul, în primul loc, este chemat a regulă din nou dotațiunea preoțimii, întocmai ca a celorlalți slujbași. Aceasta se poate face prin abrogarea articolelor de lege din 1909 și 1913, cât mai vârtos prin respectarea articolului XX al legilor din 1848, dându-se bisericii noastre ceea ce este în drept să primească, pentru serviciile aduse prin slujitorii săi, cari propagă ordinea și morala între credincioși.

Ne rugăm deci și cerem, ca bisericii noastre să i-se facă parte de ajutoare în raport cu numărul sufletelor sale.

Reprezentanța mitropoliei noastre, să fie pătrunsă de convingerea, că preoțimea dorește îndreptarea situației sale materiale prin intervenirea la locuri competente.

Al doilea factor care trebuie să se îngrijească de existența noastră este biserica

înșasă și poporul pe care îl servim și de care ne îngrijim.

S'ar putea oare, ca poporul care a jertfit în anii trecuți pentru ridicarea de clădiri pompoase bisericești și școlare, pentru salarizarea învățătorilor, — să nu fie în stare a jertfi pentru preoțime, pentru factorul hotărâtor în viața bisericească și culturală? Aceasta n'o putem admite.

De aceea suntem de părere și am propune, ca autoritatea bisericească să hotărască prin concluz sinodal, ca fiecare biserică să înființeze de urgență un fond parohial, cu o sumă anumită. La acest fond fiecare credincios să contribuie anual cu un arunc progresiv, bundează să fie repartizete pe credincioși în 3 clase: 10, 6 și 3 coroane. Din aruncul acesta să se încaseze anual dela 500 coroane în sus la fondul numit „pentru ajutorarea preoților”, care să fie administrat de epitropia protopresbiterală, de unde se vor împărți ajutoarele, normate după concluze aduse de autoritatea bisericească, luând de bază contribuțiile din respectivele comune bisericești.

Rămâne acum, ca în sinoadele protopresbiterale să se reguleze stola în raport cu valoarea banilor de azi. Uniformizarea să fie făcută după protopresbiterate, ceea ce cade în competența fiecărui protopresbiter în deosebi.

Deoarece zilele de lucru și ferdela de grâu și cucuruz sunt retribuție de căpetenie, să se presteze în natură, și numai în caz extrem să fie taxate după prețul care de prezent este în aceeaș comună.

Tot aci să fie normat relutul de cvartir pentru preoții fără case parohiale.

Sunt în deobște cunoscute mizeriile, ce le îndură preoții, cari neavând casă parohială, sunt necesați a locui în case necorâspunzătoare, sau apoi sunt siliți a întregi din al lor relutul de cvartir de 100 cor., pe care îl primesc dela stat, la suma de 300—400 cor. Legile mai nouă cer pentru orice funcționar locuința în natură sau bani de cvartir. Deci relutul de cvartir pentru preoți să fie urcat dela stat sau dela biserică la cel puțin 400 coroane.

Al treilea factor care ar trebui să concurgă la ajutorarea preoților, este comuna politică. Căci preotul ca propovăduitorul celor bune și susținătorul ordinii morale, contribuie în mod firesc la înaintarea comunei pe teren social și cultural.

Pe temeiul legilor fiecare comună politică a fost obligată a tăia din hotarul comunei un loc anumit, care să servească preotului ca eclejie sau grădină parohială.

*) La dorința autorului reproducem acest articol din Nr.-ul 16 al „T. R.”

„VICTORIA“ institut de credit și economii, soc. pe acții în Arad.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „VICTORIA“ prin aceasta se invită, conform §-lui 17 din statute, la

a XXX-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Arad, la 24 Martie st. n. 1918 la 11 ore înainte de amiază, în localitățile institutului (Calea Arhiducelui Iosif Nr. 2.)

O B I E C T E:

1. Raportul direcțiunii, al comitetului de supraveghiere și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra împărțirii venitului curat.
3. Alegerea a 2 membri în direcțiune.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, în sensul §-lui 22 din statute, sunt rugați a-și anunța la direcțiune dreptul lor de participare la adunarea generală și eventual dovezile de plenipotență, cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, la 14 Martie 1918.

DIRECȚIUNEA INSTITUTULUI.

Bilanț la 31 Decembrie 1917.

Activa			Pasiva		
Casa în număr...		516514	Capital societar 12500 acții à Cor. 200		2500000
Capitale elocate la alte bănci		11528867	Fond general de rezervă	1000000	—
Cambii		10419886	Fond special de rezervă	986507	76
Imprumuturi hipotecare		2006515	Fond de penziuni	393829	03
Imprumuturi în Cont-curent cu acop. hip., pe efecte, pe oblig. Impr. de stat și arândă Sicula		3086131	Depuneri spre fructificare		27263393
Avansuri pe efecte		50545	Depozite de Cassă		528108
Efecte proprii		5158400	Creditori		96297
Realități proprii		608916	Contribuție la depuneri		49332
Mobiliar descris		—	Dividendă neridicată		17878
Interese tranzitoare restante		35123	Interese tranzitoare anticipate		170693
			Venit transpus din anul trecut	52173	83
			Profit curat	352686	06
		33410899			404859
					89
					63

Contul Profit și Perdere la 31 Decembrie 1917.

Debit			Credit		
Interese pentru depuneri spre fructificare		1033183	Venit transpus din anul trecut		52173
Spese:			Interese:		
Salare		54739	dela cambii	727163	93
Bani de cvartir		15082	dela imprumuturi hipotecare	170318	94
Imprimare, diverse plăți și spese de birou		74465	dela avansuri pe efecte	5275	42
Porto postal		7048	dela capitale elocate la alte bănci	372284	75
Chirie		7600	dela efecte proprii	134558	59
Marce de prezență		3600	dela imprumuturi în Cont curent	232317	40
Contribuție	96168	93	Provizii și alte venituri		1641919
Dare după interese de depuneri 10%	103318	32	Chirii și alte arânzi		75054
Mobiliar amortizat		10000			40919
Venit transpus din anul trecut	52173	83			87
Profit curat	352686	06			39
		1810067			1810067
					12

Arad, la 31 Decembrie 1917.

Sava Raicu m. p.,
director executiv.

DIRECȚIUNEA:

Pentru contabilitate:
Petru Vasilon m. p.

Mihaiu Veliciu m. p.
președinte.

Dr. Nicolae Ciacian m. p.

Traian Vățianu m. p.

Roman R. Ciorogariu m. p.
vice-președinte.

Dr. Aurel Demian m. p.

Petru Truția m. p.

Axentie Secula m. p.

Dr. Stefan C. Pop m. p.

RAPORTUL COMITETULUI DE SUPRAVEGHIERE:

Onorată adunare generală!

Conformându-ne dispozițiilor legii comerciale și statutelor institutului, în ședințele noastre ținute în anul de gestiune 1917, am scontrat toate ramurile de operațiuni ale institutului „VICTORIA“ atât la centrală, cât și la filialele noastre din Chișineu, Șiria și Boroșineu și pretutindeni am aflat ordine și punctualitate exemplară.

Am cenzurat și confrontat „Bilanțul“ și Contul „Profit și Perdere“ cu inventarele, registrele principale și auxiliare și cu extrasele și le-am aflat într-o toate exacte.

Pe baza acestora primim atât propunerea privitoare la împărțirea venitului curat de K 404859-89, precum și celelalte propuneri ale direcțiunii și le recomandăm și On. adunării generale spre primire.

După această rugăm On. adunarea generală să binevoiască a da atât direcțiunii, cât și com. de supraveghiere absolutul pe anul de gestiune 1917.
Arad, la 14 Martie 1918.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE AL INSTITUTULUI DE CREDIT ȘI ECONOMII „VICTORIA“ ARAD:

Dr. Sever Ispravnîc m. p.
președinte.

Dr. Cornel Ardelean m. p.

Dr. George Vessa m. p.

Procopiu Givulescu m. p.

Dr. Ioan Nemet m. p.

Revăzut și aflat în ordine: Aurel St. Șuluțiu revizor expert la „Solidaritatea“.